

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΑΣ

Δίστομο: 71 χρόνια μετά

Οδοιπορικό στην μαρτυρική πόλη του Διστόμου με «ξεναγό» τον επιζώντα, Αργύρη Σφουντούρη.

Ο Αργύρης Σφουντούρης μας υποδέχτηκε στην αυλή του δημαρχείου. Παρά το γεγονός ότι μοιάζει με έναν τυπικό εβδομηνταπεντάχρονο άντρα, η ιστορία που σημάδεψε τα πρώτα χρόνια της ζωής του και τα τραύματα που κουβαλά στην ψυχή του από τότε, τον κάνουν να ξεχωρίζει. Ήταν μόλις 4 ετών, όταν έχασε τους γονείς τους και άλλους τριάντα δύο συγγενείς, στην σφαγή του Διστόμου, η οποία έγινε στις 10 Ιουνίου του 1944 και στοίχισε την ζωή σε 218 άτομα, ανάμεσα στα οποία 38 παιδιά.

Το ντοκιμαντέρ του Στέφαν Χάουπτ «Ένα τραγούδι για τον Αργύρη», ξεκινά ακριβώς από τα γεγονότα εκείνης της ημέρας και ακολουθεί τον Σφουντούρη σε όλα τα στάδια της προσωπικής του διαδρομής και του αγώνα του. Ενός αγώνα για την μνήμη, για να μην ξεχαστούν ούτε να επαναληφθούν ποτέ τα τραγικά γεγονότα εκείνης της ημέρας, ενός αγώνα για την ηθική και όχι την υλική ικανοποίηση, για μια επίσημη συγγνώμη από την Γερμανία για τα εγκλήματα πολέμου που διέπραξε, ενός αγώνα για την καταβολή των πολεμικών αποζημιώσεων στα θύματα του πολέμου. Στα παραπάνω γεγονότα αναφέρεται και το βιβλίο που έγραψε ο ίδιος ο Σφουντούρης με τίτλο «Πενθώ για την Γερμανία - Το παράδειγμα του Διστόμου».

Στην ομιλία του προς τους δημοσιογράφους, ο δήμαρχος του Διστόμου Γιάννης Γεωργακός αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων στους 6.000 επισκέπτες που ήρθαν στο Δίστομο, και ειδικά στο Μουσείο Θυμάτων Ναζισμού, στη διάρκεια μόλις λίγων μηνών (από τις 22 Φεβρουαρίου μέχρι τις 7 Ιουνίου) ενώ ιδιαίτερη έμφαση έδωσε στο γεγονός ότι «το Δίστομο επισκέπτονται με εντολή του Υπουργού Άμυνας και στρατιωτικές σχολές. Μέχρι σήμερα δεν είχε γίνει ποτέ αυτό, δεν είχαν μάθει οι στρατιωτικοί τι σημαίνει φασισμός και ναζισμός και ερχόμενοι εδώ μπορούν να καταλάβουν και φεύγουν προβληματισμένοι και σκεπτικοί». Τέλος, ο κύριος Γεωργακός αναφέρθηκε και στα γερμανικά μέσα ενημέρωσης που επισκέπτονται το Δίστομο κυρίως λόγω της καμπάνιας που ξεκίνησε ο Αργύρης Σφουντούρης στην Γερμανία «την οποία πρέπει να συνεχίσουμε για να μάθει ο γερμανικός λαός τι συνέβη».

Το δικό της παρών στο Δίστομο έδωσε για ακόμη μια χρονιά (μιας και έρχεται κάθε χρόνο) η γερμανική ομάδα δράσης «Α.Κ. Δίστομο/Αμβούργο», η οποία ιδρύθηκε το 2001 και απο-

τελείται από δικηγόρους και πολίτες, οι οποίοι, εδώ και δεκαπέντε χρόνια υποστηρίζουν τις ελληνικές θέσεις στα ζητήματα της αναγνώρισης των εγκλημάτων πολέμου και των γερμανικών αποζημιώσεων. Ο εκπρόσωπος τους, Μάρτιν Κλίνγκνερ δήλωσε: «Ενημερωθήκαμε για την προσπάθεια των πολιτών του Διστόμου για την δικαιοσύνη σχετικά με την σφαγή και θέσαμε ως στόχο να υπερασπιστούμε αυτή την προσπάθεια στο βαθμό των δυνατοτήτων μας. Μέχρι σήμερα, η γερμανική κυβέρνηση δεν είχε ευαισθητοποιηθεί να αποδώσει την δικαιοσύνη που οφείλε. Θέλουμε να ενημερώσουμε την γερμανική κοινή γνώμη και να την ευαισθητοποιήσουμε σχετικά με αυτό το θέμα. Ασκοούμε πίεση ώστε η γερμανική κυβέρνηση να αναλάβει την ευθύνη για τα εγκλήματα του Γ΄ Ράιχ. Ο αγώνας είναι πολιτικός και νομικός. Είναι ένα σημαντικό θέμα για την Ελλάδα και τον κόσμο.»

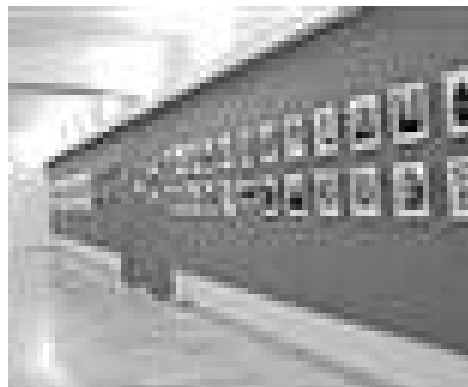
Όσο για το πόσο ενημερωμένοι είναι οι Γερμανοί σχετικά με τα εγκλήματα πολέμου του Γ΄ Ράιχ, ο κύριος Κλίνγκνερ δήλωσε ότι «οι Γερμανοί είναι πολύ καλύτερα ενημερωμένοι από ό,τι πριν από είκοσι χρόνια. Εκείνη την εποχή στους τουριστικούς οδηγούς δεν υπήρχε καμία πληροφορία ότι υπάρχουν μέρη στα οποία έγιναν σφαγές από το Γ΄ Ράιχ. Σήμερα έχουν προστεθεί αυτές οι πληροφορίες και δεν αποσιωπάται το γεγονός. Η αλήθεια είναι ότι ένα μέρος της κοινωνίας πραγματικά ενδιαφέρεται, αλλά σίγουρα το ενδιαφέρον έχει αυξηθεί από τότε που άλλαξε η κυβέρνηση στην Αθήνα. Το θέμα είναι πιο συχνά στα μέσα, με πιο εκτενείς αναφορές.»

Οι γερμανικές αποζημιώσεις είναι ένα μείζον ζήτημα που δεν έχει αναγνωριστεί από την γερμανική κυβέρνηση. «Η επίσημη θέση της γερμανικής κυβέρνησης είναι ότι δεν θα αναλάβει το κόστος των αποζημιώσεων. Θεωρούμε ότι πρέπει να αναγνωριστούν τα εγκλήματα και τα θύματα να λάβουν μια αποζημίωση. Ο αγώνας για την αποζημίωση θα δείξει ότι υπάρχουν επιπτώσεις για τα εγκλήματα του φασισμού.»

Ο δόκτωρ Γιόακιμ Λάου, δικηγόρος με έδρα την Φλωρεντία και νομικός εκπρόσωπος των θυμάτων του Διστόμου στην Ιταλία μίλησε για την συμφωνία που είχε υπογραφεί στην Χάγη το 1907 και αφορούσε τον άμαχο πληθυσμό. «Περίπου πριν από 100 χρόνια, τα μεγάλα κράτη του κόσμου αποφάσισαν ότι στα πλαίσια ενός πολέμου απαγορεύεται να σκοτώνεται ο άμαχος πληθυσμός. Υποσχέθηκαν

Ο Αργύρης Σφουντούρης μπροστά στο Μουσείο Θυμάτων Ναζισμού του Διστόμου (φωτογραφίες Γιώργος Οικονομόπουλος).

Οι φωτογραφίες των θυμάτων της σφαγής του Διστόμου καλύπτουν τους τοίχους του Μουσείου Θυμάτων Ναζισμού

ότι αν το κάνει ένα κράτος θα πρέπει να πληρώνει αποζημίωση. Είχε αποφασιστεί ότι οι αποζημιώσεις δεν θα πηγαίνουν σε μια ολόκληρη χώρα, αλλά μεμονωμένα στους πολίτες. Επτά χρόνια αργότερα, ξεκίνησε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, το πρώτο πλήγμα για την Ευρώπη. Έκτοτε, όλες οι χώρες και ειδικά η Γερμανία προσπαθεί να αποποιηθεί αυτή την υποχρέωση. Η περίπτωση του Διστόμου είναι μια από τις πολλές, έχει, όμως, ιδιαίτερη σημασία. Όταν ο πρόεδρος της Γερμανίας Γιόακιμ Γκάουκ ήρθε στην Ελλάδα, ζήτησε συγγνώμη, αλλά είπε ότι δεν υπάρχει πλέον νομική οδός ώστε να αποδοθεί δικαιοσύνη. Με το να το λέει αυτό δεν τηρεί αυτό που αποφασίστηκε το 1907.»

Το οδοιπορικό με τον Αργύρη Σφουντούρη ξεκίνησε από το πατρικό του

σπίτι, που βρίσκεται λίγα βήματα από το Δημαρχείο και ακριβώς μπροστά στην κεντρική πλατεία όπου έλαβε χώρα η σφαγή. Στάθηκε στην κλειστή πόρτα, ακριβώς στο ίδιο σημείο που είχε σταθεί σε εκείνη την περίφημη φωτογραφία του 1945 που τράβηξε η Βούλα Παπαιωάννου, ένα χρόνο μετά τη σφαγή και στην οποία απεικονίζεται με την αδελφή του, τον παππού και την γιαγιά του.

Λίγα μέτρα από το σπίτι, ο δρόμος ανηφορίζει για το επιβλητικό Μαυσωλείο του Διστόμου, το οποίο βρίσκεται στο λόφο Κανάλες, σε υψόμετρο 346 μέτρων πάνω από την πόλη. Ο κύριος Αργύρης περπάτησε μαζί μας μέχρι το μνημείο και είπε ότι αυτή την διαδρομή την κάνουν όλοι την ημέρα της επετείου της σφαγής.

Το μαυσωλείο, ένα χώρος ιερός, φιλοξενεί τα οστά των εκτελεσθέντων κατοίκων από το Δίστομο και την ευρύτερη περιοχή, ενώ σε μια μαρμαρίνη πλάκα είναι χαραγμένα τα ονόματά τους. Ανάμεσά τους, ο κύριος Αργύρης ξεχωρίζει εκείνα των γονιών του. «Σφουντούρης Νικόλαος, 45 ετών» και «Σφουντούρη Βασιλική, 35 ετών». Λίγα λεπτά μετά, πηγαίνει στον μικρό χώρο όπου φυλάσσονται τα οστά τους και αφήνει ένα λουλούδι στην μητέρα του.

Το Μαυσωλείο είναι ένας ιδιαίτερος τόπος. Η πουχία που προσφέρει η απόσταση από την πόλη σε κάνουν να αναλογιστείς ακόμα περισσότερο την τραγωδία. Όταν ήρθε η ώρα της επιστροφής, ο Αργύρης Σφουντούρης κοίταξε για μια στιγμή πίσω, σα να αποχαιρετούσε για ακόμη μια φορά τους δύο πολύτιμους ανθρώπους που έχασε εβδομήντα χρόνια πριν.